Bijlage: ideeën Plein 40-45 als herdenkingsplein

1. Herdenkingsplek / monument / Vrijheidscarillon

- Huidige herdenkingsplek zichtbaarder en prominenter maken.
- Vrijheidscarillon beter zichtbaar maken; het valt nu volgens meerdere indieners weg op het plein.
- Meer uitleg geven over het Vrijheidscarillon en de betekenis van Plein ’40-’45.
- Bij de uitwerking concreet maken hoe het Vrijheidscarillon vanaf de markt en de looproutes beter zichtbaar wordt, ook als de marktcapaciteit behouden blijft.
- Informatieborden, een gedenksteen of andere vorm van uitleg plaatsen met oude foto’s, historische context, uitleg over verzetshelden en de betekenis van de naam Plein ’40-’45.
- Grotere zuil of duidelijker monumentale aanduiding.
- Ketting of hekwerk rondom het carillon/monument, zodat de plek meer gewicht krijgt.
- Andere bestrating rondom het carillon, zodat voelbaar is dat dit een bijzondere plek is.
- Monument vrijhouden van marktkramen, auto’s en rommel.
- Bankjes, groen of bloemen rond het carillon, zodat mensen kunnen zitten, luisteren en stilstaan.
- Belichting van het carillon of de klokkentoren.
- Herdenkingsboom die verlicht kan worden.
- Onderzoeken of herdenken, bezinning of een rustplek ook een relatie kan krijgen met het water, bijvoorbeeld door zicht op het water of een rustige plek aan de Waterkom.
- Mogelijk herdenkingsplek verplaatsen of sterker koppelen aan het Tuinstadhuis/stadsdeelkantoor.
- Eén reactie stelt juist voor om het Vrijheidscarillon te vervangen door iets kleiners en krachtigers. Dit wijkt af van de meeste reacties waarin het carillon behouden en versterkt wordt.
- De andere vlaggen van het Nederlands Koninkrijk tonen tijdens dodenherdenking.

2. Programma, ceremonies en activiteiten

- Bewoners betrekken bij herdenkingen.
- Herdenkingen niet alleen op 4 mei organiseren, maar ook op andere momenten aandacht geven aan vrijheid, verdraagzaamheid en verbinding.
- Activiteiten rond 4 en 5 mei behouden en eventueel uitbreiden.
- Bevrijdingsfestival, vrijheidsmarkt of evenement op/rond 5 mei.
- Herdenkingsconcert.
- Openluchttheater of performance rond herdenken en vrijheid.
- Muziek, theater, performance of debat inzetten om mensen samen te brengen.
- Niet “feesten om te feesten”, maar programmering die uitnodigt tot ontmoeting, reflectie en verbinding.
- Dansevenement dat recent heeft plaatsgevonden werd positief genoemd; dergelijke verbindende activiteiten worden gewaardeerd.
- Live meekijken naar herdenkingen, bijvoorbeeld op een scherm of via uitzending.
- Herdenkingen beter aankondigen en communiceren.
- Verhalen en getuigenissen vertellen.
- Het Vrijheidscarillon één of meerdere keren per jaar op een bijzonder moment bespelen, eventueel met aanwezigheid van de burgemeester.

3. Educatie en jongeren

- Samenwerking met scholen.
- Klassen laten langskomen voor uitleg over de geschiedenis van het plein, het carillon, de Tweede Wereldoorlog en verzetshelden.
- Jongere generaties informeren waarom herdenken belangrijk is.
- Gesprekken organiseren tussen oudere generaties en jongeren over opgroeien in de oorlog of naoorlogse tijd.
- Mogelijk in de vorm van een “herdenkingsmarkt”.
- Basisscholen gedichten laten maken of achterlaten bij het carillon.

- Excursieprogramma ontwikkelen voor scholen uit Nieuw-West, als alternatief of aanvulling op bezoek aan de Dam.
- Kinderen en jongeren actief betrekken bij kunst, workshops of tentoonstellingen rond vrijheid en herdenken.

4. Kunst, cultuur en verbeelding

- Lokale kunst die de diversiteit van de buurt weerspiegelt.
- Kunst die verbinding legt met de multiculturele omgeving.
- Kunstwerken die het karakter van de buurt laten zien: diversiteit, veerkracht, vriendschap tussen culturen.
- Kunst die interactief is of ook als speelaanleiding kan werken.
- Permanente fototentoonstelling met oude foto's en verhalen uit de buurt.
- Tijdelijke of wisselende fototentoonstelling, bijvoorbeeld elke zes maanden.
- Historische filmbeelden projecteren op het plein.
- Tijdelijke licht- of projectiekunst rond de herdenkingsperiode of in donkere maanden.
- Jaarlijks kunstenaars of kunststudenten vragen om lichtkunst/projecties te maken rond vrijheid, oorlog en verzet.
- Omliggende gebouwen, zoals Tanger of het Tuinstadhuis, gebruiken als "canvas" voor verhalen over verzet en vrijheid.
- Het Tuinstadhuis met licht inzetten als zichtbaar symbool voor de buurt, bijvoorbeeld bij dodenherdenking, Orange the World, Pride of andere belangrijke momenten voor buurtbewoners.
- Kunstwerken met fruit, groenten, tapijten of marktproducten als eerbetoon aan de markt, bewoners en marktverkopers.
- Kunst van Nederlandse kunstenaars, bijvoorbeeld ook vrouwelijke kunstenaars.
- Lokale kunstenaars en makers betrekken, niet alleen externe adviseurs.

5. Multicultureel, inclusief en breder herdenken

- Verbinding leggen met de multiculturele omgeving van Plein ’40-’45.
- Herdenken breder maken dan alleen de Tweede Wereldoorlog, zonder de oorspronkelijke betekenis uit het oog te verliezen.
- Aandacht voor verschillende bevolkingsgroepen en hun relatie tot oorlog, vrijheid, verzet en onderdrukking.
- Aandacht voor onder meer Joodse slachtoffers, Nederlands-Indië, Surinaamse soldaten, Marokkaanse troepen en andere groepen die in of rond de oorlog een rol hadden.
- De vele nationaliteiten in Nieuw-West een stem en gezicht geven in de manier waarop vrijheid, herdenking en heling worden vormgegeven.
- Keti Koti wordt genoemd als mogelijke bredere herdenkings- of vrijheidscontext.
- Inheems Kennis Centrum / Bos der Heling wordt genoemd als mogelijke inspiratie voor herdenking en heling.
- Een gedenkteken voor femicide wordt als idee genoemd.
- Een plek waar verdraagzaamheid wordt gevierd en gestimuleerd.
- Een plek voor Amsterdamse solidariteit, gemeenschapszin en open ontmoeting.
- Regenboogvlag of regenboogzebrapad als signaal tegen discriminatie en voor LHBTIQ+-acceptatie.
- Meer aandacht voor actuele oorlogen, onderdrukking, genocide en vrijheid wereldwijd.

6. Muziek en carillon

- Positieve reacties over de beiaardier.
- Vrijheidscarillon vaker bespelen.
- Bijvoorbeeld eens per twee weken of op vaste momenten.
- Vrijheidscarillon één of meerdere keren per jaar op een bijzonder moment bespelen.
- Meer aandacht geven aan het carillon als luistermoment en rustmoment.

- Bankjes plaatsen zodat mensen kunnen luisteren.
- Herdenken van straatmuzikanten uit diverse culturen.
- Amsterdams draaiorgel tijdens de markt.
- Turkse en Marokkaanse straatmuzikanten.
- Carillonspel combineren met gedichten of andere kleinschalige culturele momenten.
- Carillon beter “omarmen” door de markt, maar met respect voor de betekenis van de plek.

7. Ontmoeting, koffie en tijdelijke invulling

- Glazen Huis neerzetten of benutten voor herdenking en koffiemomenten met bewoners.
- Koffiemomenten organiseren waarbij bewoners met elkaar in gesprek kunnen over herdenken.
- Herdenken koppelen aan ontmoeting.
- Gemeenschapstuin ter ere van iemand.
- Workshops rond gemeenschapstuinen of buurtgemeenschap.
- Tijdelijke exposities, workshops of culturele pop-ups.
- Een café- of ontmoetingsfunctie als laagdrempelige plek voor gesprek en verbinding.

8. Reacties over wat juist niet moet of waar twijfel over is

- Meerdere indieners geven aan dat er geen extra herdenkingsplek nodig is.
- Sommige indieners vinden dat herdenken “goed is zoals het nu is”.
- Sommige indieners vinden herdenken vooral iets persoonlijks.
- Sommige indieners vinden dat herdenken elders beter past of dat het plein hiervoor niet de juiste plek is.
- Sommigen vinden het geen prioriteit ten opzichte van andere problemen op het plein, zoals afval, markt, veiligheid en inrichting.
- Sommigen vinden dat het plein vooral een markt- en ontmoetingsplek moet blijven.

- Een aantal reacties waarschuwt dat herdenken geen politiek debatpodium moet worden.
- Er zijn reacties die juist bredere, actuele herdenking willen; daar staat tegenover dat andere indieners vinden dat 4 mei zich moet blijven richten op de oorspronkelijke herdenkingsfunctie.
- Eén reactie zegt dat “Antifascist” is gemaakt voor Willem Kraan en daarom in de Willem Kraanstraat hoort te blijven. Verplaatsen naar het plein wordt daarin een no-go genoemd. Wel kan het beeld daar beter zichtbaar of beter geplaatst worden.